

Universitätsbibliothek Wuppertal

Davidis Ruhnkenii Opuscula Varii Argumenti, Oratoria, Historica, Critica

Ruhnken, David

Lugduni Batavorum, 1823

Censura libri Ignarriani de Palaestra Neapolitana

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1677)

CENSURA

LIBRI IGNARRIANI

DE

PALAESTRA NEAPOLITANA,

EX BIBLIOTHECAE CRITICAE Part. V.

pag. 77, sqq. (*).

DE PALAESTRA NEAPOLITANA *Com-
mentarius in Inscriptionem Athleticam, Neapoli
A. 1764. detectam, etc. Accedit de Buthysiae
Agone Puteolano Dissertatio. Neapoli A. 1770.
4. ex Typographia Donati Campi.*

Nulla temere gens est, quae majorem, quam Itali,
de antiquitate bene merendi opportunitatem habeat,
et studiosius constantiusque in hoc genere elaboret.
Verum, quantum animus fructum capit ex monumen-
tis antiquis, quae per illos in lucem proferuntur,
tantum taedii et offensionis devorat legendis verbosis,
jejunis, et temere corrasis explicationibus, quae his
monumentis adjunguntur. Etenim illi, relictis fonti-
bus, unde Sigonii, Manutii, Victorii, et similes se-
culo XVI fluxerunt, id est, neglecta Veterum Scri-
ptorum assidua lectione, rivulos, eosque turbidissi-
mos,

[(*) Ab ipso Wytenbachio, V. Cl., Ruhnkenio adscri-
pta, Bibl. Crit. Part. IX. praef. p. vi.]

mos, et multum sordium trahentes, consecrari coeperunt. Saepius igitur ab illis testes citantur Rosinus, Knippingius, Pitiscus, quos nemo Batavorum, ne refellendi quidem causa, nominare audeat, quam Cicero, Livius, Plinius; aut si forte horum quoque testimonia afferuntur, facile patet, alienâ fide laudari. In horum Antiquariorum numerum, tantum abest, ut Nicolaus Ignarra, V. Cl., de cujus libro sententiam dicimus, referendus sit, ut potius cum Fabrèto, Maffeo, et Corsino, quibus elegantiores lapidum vetustorum interpretes vix tulit Italia, comparandus videatur.

Magistro usus est Alexio Symmacho Mazochio, viro doctissimo, cui librum inscripsit. Sed acrior in discipulo vis iudicandi est, major etiam rerum defectus. Saepe ille quidem a re propositâ digreditur. Sed hanc evagationem tantâ eruditione compensat, ut longissimam quamque digressionem lectu dignissimam esse, fateare. Scribendi occasio ipsi nata est ex Inscriptione Athleticâ, quae multa singularia, nec aliunde cognita, complectitur, effossa Neapoli A. 1764. Hanc parte aliqua mutilatam mira sagacitate supplavit, et pererudito commentario illustravit. Initio consilium erat, nihil, nisi quod ad hujus Inscriptionis explicationem pertineret, in medium asserre. Sed mox patriarum rerum amore invitatus, omnia Neapolitanorum studia palaestrica, inde ab Augusto, usque ad Commodum complexus est, et per hanc occasionem multas antiquitatis partes e tenebris in lucem vocavit. Denique adjecit dissertationem de Buthysiae agone Puteolano. Inscriptionem, quam diximus, Fla-

vio Archibio dedicavit ἡ Φιλοσέβαστος καὶ Φιλορῳμαίου Ἀλεξανδρέων περιπολιστικὴ εὐσεβῆς σύνοδος. Hic Cl. Ignarra p. 20. docet, Alexandrinos tam devotos fuisse numini majestatique Augusti, ejusque successorum, ut urbem suam de illorum nominibus appellarent. Quam in rem affert Stephan. Byz. v. Ἀλεξανδρεῖα ἐκλήθη δὲ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν Σεβάστη, καὶ Ἰουλιᾶ, καὶ Κλαυδίᾶ, καὶ Δομιτιανῆ, καὶ Ἀλεξαντηρίᾳ. In postremo nomine, quod manifeste vitiosum est, sic ingenium experitur: καὶ ἄλλ' ἐξ' εὐετηρίας; hoc est, ipso interprete: *et alia nomina, pro temporum opportunitate.* Sed primum constructio ἄλλως; ἢ ἄλλα, postulat: deinde εὐετηρία non *temporis opportunitatem*, sed *felicem annonae proventum* significat: vide Perizon. ad Aelian. V. H. II. 17. Alia igitur medicina depravato loco quaerenda. Tum forma non aliunde nota, περιπολιστικὴ σύνοδος, ut bene comparatur cum Latino *circumforaneus*, sic minus recte a περιπολέω ducitur. Non succurrebat viro doctissimo locus Phrynichi apud Pollucem VII. 263. Ὡ καὶ πραινα, καὶ περίπολις, καὶ δρομάς. ubi περίπολις est meretrix περιπολιστικὴ, *circum oppida vagans*, quam περιδρομον vocat Theognis v. 581. Nollem etiam huc trahi corruptam glossam Hesychii: Πολιστὴν Σικελίαν ἀντὶ τοῦ, νῆσον. quam viri docti verissime sic correxerunt: Πόλις τὴν Σικελίαν. Mox p. 25. athletas περιπολιστικούς comparat cum νικηφόροις περιαχειρομένοις apud Platonem Polit. X. p. 521. nescio, an bene. Nam σύνοδος περιπολιστικὴ est, quam Galli dicunt, *une troupe ambulante.* At νικηφόροις περιαχειρομένοις sunt victores ludorum, qui munuscula exigunt

a spectatoꝝ; de quibus quae Ruhnkenius ad Timacii Lex. Platon. p. 153. disputat, non videtur legisse.

P. 32. in transitu sic corrigit Pausaniam VI. 13. ut pro Ἡρα τῆ Λακεδαιμονία legat Ἡρα τῆ Λακινία. Nihil verius.

P. 35. bene illustrat rarissimam vocem, quae in hoc marmore occurrit, παραδοξολικης, eamque vindicat Plutarcho in Cimon. p. 521. Nec minus erudita est annotatio de formula laudandi hyperbolica, πρῶτος ἀνθρώπων, quae saepe in hoc lapide repetitur: quam cum recte cepisset, non debebat ad argutias delabi, et πρῶτον ἀνθρώπων explicare athletam, quī in primo pari decertarat.

P. 52. Docta est digressio de Inscriptione Panormitana, ubi iocularem prodit Inscriptionem, ex tabula aerea descriptam: ῬΩΜΗ ΚΕΦΑΛΗ ΚΑΘΑΡΟΤ. qua Graeculis Latinae linguae imperitus exprimere voluit Latinum: *Roma caput mundi*.

P. 55. Praeciare demonstrat, τὰ ἐν Ἡρακλείῳ ἐπιθικία Τραϊάνου, (quae in hoc marmore commemorantur, esse illos ipsos *quinquennales agonas*, qui *Trajaniani* appellantur, apud Plinium X. Ep. 79. post iselásticos factos a Trajano, apud eundem X. Ep. 119. Ex qua animadversione, nescio, plusne lucis Plinius, an marmor vetus capiat. Verum quod in priore Plinii loco *Tianorum* pro *Theanorum* reponit, id dudum legitur in bonis Editionibus. Aliis quoque indiciis deprehendimus, nihil doctissimo Ignarrae tam defuisse, quam bonorum librorum copiam.

P. 62. docet, πενταετηρίδα et *quinquennialia* non

semper quinque annorum spatium significare, sed interdum *καταχρηστικῶς* poni pro quovis sacro conventu, sive, quod idem est, vocabula *πενταετηρίς* et *πενήγυρις* synonymia esse. Qua palmaria animadversione, nemini dubium sit, quin multae Chronologorum rixae componi possint.

P. 76. erudite disputat de sacro agone Ephesino, qui in lapidibus apud Gruterum *βαλβιλλεια*, sed in hoc Neapolitano *βαρβιλλεια* dicitur rectius, a Barbillo, Astrologo, cujus mentionem facit Dio Cassius L. LXVI. p. 1084.

P. 80. In marmore haec erat lacuna: *Ἐχε.....*
Ἄργου ἀσπίδα quam Cl. Ignarra sagacissime explevit, hoc modo: *Ἐχελιδας τὴν ἐξ Ἄργου ἀσπίδα* confirmans conjecturam ex Stephano Byz. v. *Ἐχελιδαι*.

Haec omnia ex commentario in Inscriptionem athleticam delibavimus. Sequitur p. 89. diatriba de Palaestra Neapolitana, ex qua longam adversus vanissimum pugnatorem, Martorellium, disputationem sublatam vellemus. Melius enim est, absurde dicta ridere, et contemnere, quam serio refellere.

P. 102. Longiuscula est disputatio de *Ephebea*, cujus tectum V. Cl. in absidem curvatum fuisse putat, inductus loco minus intellecto 2. Maccab. IV. 12. *Ἀσμένως γὰρ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν γυμνάσιον καθίδρυσεν, καὶ τοὺς κρατίστους τῶν ἐφήβων ὑποτάσσειν, ὑπὸ πέτατον ἦγεν* quod interpres vulgatus sic vertit: *Etenim ausus est sub ipsâ arce gymnasium constituere, et optimos quosque Epheborum in lupanaribus ponere.* Hic vir doctus *πέτατον* accipit pro aedificio ad petas
 for-

formam testudinato, creditque, eam vocem ab interprete vulgato, cum *fornicem* vertere debuisset, *lupanar* versam esse, contumeliae causâ. Sed haec ratio contorta est, et a vero aliena: πέτασος est, τὸ τῶν ἐφήβων φέρημα, ut recte explicat Hesychius, et ὑπὸ πέτασον ἄγειν significat *ad certamina gymnica vocare*. Latini locutione non prorsus dissimili dicunt, *servas ad pileum vocare*, pro excitare ad ea agenda, quae liberi homines agere solent, sive ad libertatem vocare. Illud miror, nec Cl. Ignarram, nec quemquam alium vidisse, verbum ὑποτάσσαν in illo Maccabaeorum loco expungendum esse, tanquam variantem lectionem vocum ὑπὸ πέτασον.

P. 117. Varias vocis γυμνάσιον notiones exponit, in primis illam minus tritam, qua pro *balneo* dicitur.

P. 132. Ex occasione disserit de *favissis templorum*, easque in lapidibus antiquis *loca abdita*, et *loca obscura* dictas ostendit. Quae tam similia sunt iis, quae de his *favissis* ad Liv. V. 50. scripsit Drakenborchius, ut inde sumta putares. Sed illum plagii suspicione absolvit summa, de qua ante diximus, bonorum librorum inopia. Eodem modo an excusari possit Jacobus Rhoerius, illa ipsa de *favissis* tradens, Fer. Daventr. Cap. 2. p. 16. viderint alii.

P. 167. Profert marmor Graecum ex Ducis Nojæ museo, in quo hoc distichon scriptum est:

ΣΗΜΑ ΦΙΛΕΙΝΩ
 ΤΟΤΤΟ ΦΙΛΩ ΔΕΙ ΜΕΝ
 ΘΕΡΑΠΟΝΤΙ
 ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΠΑΣΗΣ
 ΕΙΝΕΚΕΝ ΕΤΝΟΙΑΣ

M m 5

Quod

Quod Cl. Ignarra minus feliciter sic distinguit:

Σῆμα Φιλείων (τοῦτο Φίλων δεῖ μὲν θεράποντι)

Ἰπποκράτης πάσης εἵνεκεν εὐνοίας.

Scribendum:

Σῆμα Φιλείων τοῦτο Φίλων δεῖμεν θεράποντι

Ἰπποκράτης πάσης εἵνεκεν εὐνοίας.

Incertus Poëta Anthol. III. p. 300. Αὐτῷ καὶ τέ-
κέσσι γυναικί τε τύμβον ἔδειμεν Ἀνδρῶτων. Atque ita,
his scriptis, correxisse video virum elegantissimum,
V. M. Giovenazzium ad Livii Fragm. p. 44. (*).

Nunc venimus ad locum hujus Diatribes maxime
memorabilem, p. 182. ubi de Petronio Arbitro multa
nova, nec ante cuiquam cognita, traduntur. Satis
constat, Scriptorem Satyricōn, qui conficto ex Taciti
Annalibus nomine T. Petronius Arbitrator dicitur, a
viris summis, fratribus Valesiis, multo recentiorē,
quam vulgo putetur, habitum esse: cum quidem Hen-
ricus illum ad tempus Gallieni, Hadrianus ad Anto-
ninoꝝ, neuter satis certis argumentis, referret.
Tandem exortus est Cl. Ignarra, qui idoneis, nec fa-
cile convellendis, rationibus, id quod tantum suspī-
catus erat Hadrianus Valesius, demonstraret, Satyri-
cōn Scriptorem extremo Antoninoꝝ tempore vixisse.

Disputationis summa hæc est: Vix potest dubitari,

quin

[(*) „ Inlere:” P. 180. Euripides ap. Plutarchum
de Is. et Osir. p. 166. Ἐκάτης ἀγαλμα Φωσφόρου κῶων
ἔσει. quod ego cum aliis *Hecatae delicias* explicem, non *He-
catae symbolum*, ut placet doctissimo Ignarra, de Palaestra
Neap.” Ruhnck. ad Tim. p. 7. et Pors. ad Hec. 1265.
KIDD.]

quin Petronius in illa ipsa urbe, in qua Trimalchionis coenam instruxit, hoc est, Neapoli, libros Satyficōn conscripserit, et Neapolitanorum in primis mores perstrinxerit. Nec tantum multi Graccismi, sed etiam idiotismi, quorum nonnulli adhuc plebis Neapolitanae ore frequentantur, illum in hac urbe vel natum, vel educatum arguunt. Jam temporis, quo vixit, indicium ipse praebet Cap. 44. 57. 76. aliisque locis, Coloniam appellans Neapolim, colonicosque Magistratus commemorans. Quod facere nullo modo potuit, nisi sub extremis Commodi temporibus, quibus demum Neapolim coloniam factam esse, Cl. Ignarra p. 220. tam accurate demonstravit, ut nihil dubitationis superesse videatur. Denique Petronius Cap. 76. mentionem facit Mathematici, Serapionis. Atqui hunc sub Antonino Caracalla vixisse, scimus ex Dione Cassio LXXVIII p. 1313. Mittimus alia, quibus vir doctissimus usus est, argumenta; quae singula et sola etsi non multum ponderis habent, tamen in unum collata Petronium ex optima aetate, in qua illum Burmanni aliorumque admiratio collocat, ad hanc deteriorem facile detrudunt. Sed erunt fortasse, qui dicant, fieri non posse, ut Petronius, qui vulgo *Latina Siren*, si Dis placet, appellatur, aetate vixerit in barbariam inclinante. Est sane ejus oratio elegantissima: sed eadem multis maculis inquinata. Placetque nobis iudicium eruditissimi Ignarrae, Petronium elegantiam habere ab assidua veterum lectione et imitatione; sordes a seculi Antoniniani contagione. Sic Lactantius, Scriptor disertissimus, elegantissimus.

gantiam a Ciceronis studio traxit, barbarismos ex iacitate, qua vixit, Constantini.

P. 192. erudite demonstrat, Pinacothecam, quam Petronius Cap. 83. commemorat, non esse diversam ab ea, quam Philostratus vidit, atque enarravit. Verum non sequimur ejus opinionem, e quatuor Imaginum libris, quos Suidas a Philostrato scriptos tradit, duos intercidissee. Omnes sane Imagines supersunt: sed quae nunc in duo libros, olim in quatuor dividebantur. Vidimus Parisiis in bibliotheca regiae Imaginum codicem MS. in quo L. II. Cap. 11. notatur: Φιλοστράτου εικόνων γ. et L. II. Cap. 27. Φιλοστράτου εικόνων δ. Talis igitur codicis fidem Suidas secutus est.

P. 230. Sequitur docta et copiosa Dissertatio de Buthysiae agone Puteolano, qua multum lucis affunditur marmorì Graeco apud Gruterum p. 1103. Nollemus tamen, vir eruditus p. 247. 264. ad ludibria originum orientalium delapsus esset, imitatione magistri Mazochii, quem, constat, omnia Graeca et Latina ex Hebraica lingua repetisse, et his nugis Vossii Etymologicon, quod nuper Neapoli recensum est, referuisse.

P. 243. non vulgari eruditione disputat de Numis Graeciae Italicae et Siculae, in quibus Achelous, ubertatis agrorum symbolum, signatus est.

P. 286. Per occasionem profert Epigramma Graecum, marmorì inscriptum, quod ipsi elegantissimum, nobis nec elegans, nec valde vetustum videtur:

Πατρίδος ἐκ Σμύρνης βροτοὶ μ' εὐβάλεα καλέεσκον,
εἶνεκ' ἐμῆς ἄρης, καὶ μεγέθους ἔρατοῦ.

'Αλλ.

Ἄλλὰ με μοῖρ' ὀλοή, πρὶν ἰούλοις πλῆσαι παρεϊάς,

Ἦρπασε πὰρ Φιλίων, οὗς τοκέας ἐκάλουν.

In quo cum Diphthongi *οι* in βροτοί, et *αι* in πλῆσαι ante consonantem corripiantur, hinc vitiosae prosodiae praesidium petit. Sed, quid hac de re in Angliā et Belgio, patrum memoriā, disputatum sit, vir egregius nescivisse videtur. In tertio autem versu nihil est, quod hanc opinionem confirmet, si levi mutatione scribas: πρὶν ἰούλοις πλῆσαι παρεϊάς.

Ex his speciminibus, quantum bonae frugis Cl. Ignarrae libro insit, satis superque, arbitramur, intelligi posse.

— Ao. MDCCLXXX.